

Motion till riksdagen 2016/17:3304

av **Andreas Carlson m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut	3
1 Familjen är den grund som samhället vilar på	6
1.1 Därför pratar Kristdemokraterna så mycket om familjen	7
1.2 Trygga familjer motverkar psykisk ohälsa bland barn och unga	7
1.3 Sammanhållna familjer minskar den ekonomiska utsattheten	7
1.4 Familjebakgrunden påverkar skolresultaten och möjligheterna till jobb	8
1.5 Trygga familjer motverkar utanförskap och kriminalitet	9
1.6 Jämställdhet och valfrihet	10
1.7 Uppvärdera papparollen	10
1.8 Kristdemokraterna och vägen framåt	11
2 Familjesäkra politiken – tid och rum för relationer	11
3 Möjlighet till mer tid för barnen	12
3.1 Ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen – fritt uttag i tre år	13
3.2 Möjlighet att överlåta föräldrapenningdagar till närstående	14
3.3 Ökat antal dubbeldagar	15
3.4 Jämställdhetsbonusen	15
3.5 Stärkt pensionsrätt för barnår	15
3.6 Automatisk delad premiepension för föräldrar	16
3.7 Förenkla reglerna vid vab	16
3.8 Graviditetspeng – trygghet i väntans tider	16
4 Mer valfrihet och stärkt kvalitet i barnomsorgen	17
4.1 Värna och utveckla barnomsorgspenget – även för egna barn	17
4.2 Tak för barngruppernas storlek i förskolan – max tolv barn i småbarnsgrupp	18

4.3 Barngruppsatsning	19
4.4 Säkra rätten till familjedaghem	19
4.5 Öppen förskola	20
5 Bättre förutsättning att få ihop vardagen och att kombinera familjeliv och arbete	21
5.1 Jobbskatteavdrag för föräldrar	22
5.1.1 Utökad rätt till föräldraledighet	23
5.2 Förbättringar för resurssvaga familjer genom höjt barnrelaterat bostadsbidrag	23
5.3 Fritidspeng för barn i familjer med svag ekonomi	23
5.4 Stärkt skydd för föräldrar och gravida i arbetslivet	23
5.5 RUT-avdrag för läxhjälp och tvätteritjänster	24
6 Adoption	24
6.1 Adoptivförälders ålder vid adoption kan inte vara avgörande	24
6.2 Höjt adoptionsbidrag	25
6.3 Stöd för att söka sina rötter	25
7 Föräldrastöd	26
7.1 Föräldrastöd och föräldrautbildning	26
7.2 Familjerådgivning och familjerådgivningscheckar	26
8 Föräldraansvar när föräldrar inte lever tillsammans	27
8.1 Viktigt med samarbetsamtal	28
8.2 Fler bör komma överens om ekonomiska frågor vid en separation	28
8.3 Vårdnadsfrågor	29
8.3.1 Lagen om gemensam vårdnad	29
8.3.2 Faderskapsbekräftelse och gemensam vårdnad före barnets födelse	30
8.3.3 Två vårdnadshavare – inte fler	30
8.4 Vårdbidrag till båda föräldrarna när de lever isär	30
8.5 Utred dubbel folkbokföring	31
8.6 Mer aktuell inkomst för underhållsskyldig	31

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om familjens betydelse för barnen och samhället och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldrarna är de viktigaste personerna i barnets liv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att familjesäkra politiken genom att alla politiska beslut ska analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att politiken ska möjliggöra för föräldrar att få mer tid för barnen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer flexibel föräldraförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldraförsäkringen inte ska vara tvångskvoterad och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den sjukpenning- och föräldrapenninggrundande inkomsten för föräldralediga bör skyddas i tre år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje förälder ska ges rätt till 20 månaders tjänstledighet för vård av barn, utöver tjänstledighet med föräldrapenning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa gällande krav på att de första 180 föräldrapenningdagarna tas ut på sjukpenninggrundande nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rätt för vårdnadshavare att överlåta föräldrapenningdagar till närstående och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga föräldrapenningdagar ska kunna användas som s.k. dubbeldagar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra jämställdhetsbonusen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka pensionsrätten för barnår med ett år samt att höja jämförelseinkomsten i pensionsrätt för barnår, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att premiepensionen automatiskt ska delas lika mellan de föräldrar som har barn som inte fyllt tolv år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa det avdrag som görs vid överföring av premiepension, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa förfarandet med anmälan vid tillfällig föräldrapenning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om en generell graviditetspeng under den sista månaden i graviditeten och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas en mångfald av barnomsorgsformer med olika inriktning och huvudmän och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målet för förskolan och annan barnomsorg och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunernas skyldighet att informera om barnomsorgspengen måste skärpas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bestämmelsen i skollagen som innebär att kommunen får neka att betala barnomsorgspong med hänvisning till ”påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet” tas bort, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en barnomsorgspong för föräldrar som tar hand om enbart egna barn mellan 1 och 3 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör införa ett tak för barngruppernas storlek i förskolan och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statsbidraget till de kommuner som minskar barngrupperna i förskolan bör ha ett tydligt mål om högst tolv barn i småbarnsgrupperna och endast ges till dem som har uppnått eller som visar att de arbetar mot detta mål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja statsbidraget som går till att minska barngrupperna i förskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppvärdera familjedaghemmen och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa skollagen så att kommunerna blir skyldiga att erbjuda dem som önskar familjedaghem (pedagogisk omsorg), och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning i syfte att öka antalet familjedaghem och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet öppna förskolor bör öka och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en skattereduktion på förvärvsinkomster för föräldrar till barn mellan 0 och 18 år och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka rätten till ledighet för vård av barn med fem dagar per år för varje förälder och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja det särskilda bostadsbidraget för hemmavarande barn och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra fritidspengen och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Diskrimineringsombudsmannen bör ges i uppdrag att kartlägga förekomsten av

- diskriminering eller missgynnande av föräldrar eller gravida i arbetslivet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om RUT-avdrag för läxhjälp och tvätteritjänster och tillkännager detta för regeringen.
 36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om adoptivförälders ålder och tillkännager detta för regeringen.
 37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt adoptionsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
 38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om adopterade barns stöd för att söka sina rötter och tillkännager detta för regeringen.
 39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en skyldighet för kommunerna att erbjuda föräldrastödsprogram och tillkännager detta för regeringen.
 40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka trösklarna till familjerådgivningen och tillkännager detta för regeringen.
 41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en familjerådgivningscheck och tillkännager detta för regeringen.
 42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att alla föräldrar vid en separation erbjuds ett samarbetsamtal, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att föräldrar får råd och stöd för att i större utsträckning komma överens om avtal om underhållsbidrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnens rättigheter i vårdnadstvister ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.
 45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekräftelse av faderskapet ska kunna ske för ogifta som är överens om det på samma sätt som i dag, men redan under graviditeten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vårdbidrag och tillkännager detta för regeringen.
 47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för folkbokföring för barn som bor växelvis, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återbetalningen av underhållsstödet ska baseras på en mer aktuell inkomst för den som är underhållsskyldig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 49. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Tabell 1. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2017 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor)

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Barnbidrag	27 347 011	-300 000
1:2 Föräldraförsäkring	41 696 503	+318 000
1:3 Underhållsstöd	2 690 000	
1:4 Adoptionsbidrag	32 284	
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	1 048 000	
1:6 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	4 069 900	
1:7 Pensionsrätt för barnår	7 467 700	+2 400 000
1:8 Bostadsbidrag	5 140 000	+550 000
Summa	89 491 398	+2 968 000

Tabell 2. Kristdemokraternas förslag till anslag för 2017 till 2020 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (miljoner kronor).

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn					
1:1	Barnbidrag	-300	-300	-300	-300
1:2	Föräldraförsäkring	+318	+363	+380	+400
1:3	Underhållsstöd		-250	-230	-230
1:7	Pensionsrätt för barnår	+2 400	+2 400	+2 400	+2 400
1:8	Bostadsbidrag	+550	+550	+550	+550
	Summa	+2 968	+2 763	+2 800	+2 820

1 Familjen är den grund som samhället vilar på

Människan är i behov av gemenskap med andra och fungerande relationer för att kunna utvecklas och må bra. Den mest grundläggande formen av gemenskap är familjen, där människor möts över generationsgränserna i kärlek och tillit. Denna insikt är en grundbult i den kristdemokratiska ideologin.

Varje människa är unik och värdefull i sig. Men ensam är inte stark, det är tillsammans vi växer som personer. Vi har alla ett djupt behov av andra människor och det är ett faktum att vi i olika faser av våra liv är så svaga att vi är helt beroende av andra. Familjen är därför ett mål i sig.

Insikten om att familjer skiljer sig åt och ser olika ut är en naturlig del av denna grundsyn och det måste respekteras. Kärnfamiljer, sambor, ensamstående, samkönade och andra typer av familjebildningar ska alla få samhällets stöd för att kunna fungera så bra som möjligt och få vardagen att gå ihop.

Mångfalden kräver att familjepolitiken inte utgår från system och regler, utan att människan sätts i centrum och att politiken medger ett stort mått av flexibilitet och valfrihet. Politiken bör stödja alla familjer i den situation som de befinner sig i.

1.1 Därför pratar Kristdemokraterna så mycket om familjen

Familjen är ett mål i sig – och det är därför också en fungerande familjepolitik. Men den är även ett medel för att lösa många av de samhällsproblem som Sverige idag står inför. Några av de konkreta frågeställningar som är direkt kopplade till familjepolitiken är:

- Ekonomisk utsatthet och barnfattigdom
- Psykisk ohälsa bland barn och unga
- Fallande skolresultat och de konsekvenser dessa får på förutsättningarna att hävda sig på arbetsmarknaden på längre sikt
- Ungdomsbrottslighet

Den här motionen innehåller de viktigaste delarna av Kristdemokraternas politik för att underlätta familjebildning, öka föräldrars möjlighet att spendera tid med sina barn samt skapa bättre förutsättningar att kombinera familjeliv med arbete och karriär. En positiv bieffekt är att de gör det lättare för familjer att hålla ihop. Allt detta är nödvändigheter om vi menar allvar med att vi vill komma tillrätta med de ovan beskrivna samhällsproblemen. Trygga och välfungerande familjer är helt enkelt ett måste för att samhället som helhet ska fungera och växa sig starkt.

1.2 Trygga familjer motverkar psykisk ohälsa bland barn och unga

Grunden för Kristdemokraternas familjepolitik är barnets bästa. I de allra flesta fall mår barn och unga bäst av att växa upp med båda sina föräldrar i en kärleksfull miljö. I barnkonventionens artikel sju står det tydligt att barnet, så långt det är möjligt, har rätt att få vetskap om sina föräldrar och bli omvårdad av dem. Detta måste vara familjepolitikens utgångspunkt, men ingen familj ska diskrimineras utifrån hur familjebildningen ser ut, alla måste få samhällets stöd.

Föräldrarna är de viktigaste personerna i en ung människas liv och de kan aldrig ersättas fullt ut. Frånvarande föräldrar skapar ofta en känsla av otrygghet och vilshenhet. En statlig utredning visar till exempel att barn som har goda relationer med båda sina föräldrar mår bra och inte drabbas av psykisk ohälsa i samma utsträckning som de med en mer konfliktfylld familjebakgrund.¹

Trenden är dessvärre att den psykiska ohälsan ökar bland unga i Sverige mer än i andra jämförbara länder, enligt Folkhälsomyndigheten.² Detta är ett reellt samhällsproblem som kräver konkreta åtgärder både på kort och på lång sikt. Möjligheter för familjer att spendera mer tid med varandra behövs. Föräldrar måste ges bättre möjligheter att vara riktigt närvarande, särskilt under barnens första år i livet. Tidig anknytning skapar en trygghet i grunden som ofta följer med genom hela livet.

1.3 Sammanhållna familjer minskar den ekonomiska utsattheten

Familjers ekonomi har en stark inverkan på hur barn och unga klarar sig i livet. Ekonomisk utsatthet i unga år har en negativ effekt på utvecklingen senare i livet. Därför är det prioriterat för Kristdemokraterna att stärka familjers privatekonomi.

¹ Bremberg, S m.fl. Ungdomar, stress och psykisk ohälsa SOU 2006:77, s. 189.

² <https://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/statistik-och-undersokningar/enkater-och-undersokningar/nationella-folkhalsoenkaten/psykisk-halsa/>

Det viktigaste sättet att göra detta på är att möjliggöra för fler arbetstillfällen att växa fram genom en jobbskapande politik. Utöver detta behöver mer göras med insatser för familjer som kämpar för att få ekonomin och vardagen att gå ihop.

Något annat som påverkar förutsättningarna för barn och unga är huruvida familjer håller samman. Enligt Rädda Barnens årliga rapport om barnfattigdomen i Sverige tenderar ensamstående föräldrar att ha sämre privatekonomi, vilket också är ett mönster som blivit tydligare under 2000-talet.³ Forskning från Institutionen för kvinnors och barns hälsa vid Uppsala universitet konstaterar samtidigt att familjesplittring är en riskfaktor som kan bidra till att barnen blir utåtagerande och utvecklar beteendeproblem. Det finns därför väldigt goda skäl att genom en stödjande familjepolitik ge så goda förutsättningar som möjligt för familjer att hålla ihop.

Under 2014 gifte sig cirka 47 000 par samtidigt som drygt 24 000 äktenskap upplöstes genom skilsmässa, enligt Statistiska centralbyrån (SCB).⁴ När familjer upplöses drabbar det såväl barn som föräldrar, men generellt sett medför det också höga kostnader – såväl ekonomiska som icke kvantifierbara sådana – för samhället. Det finns naturligtvis familjer som av olika skäl inte kan eller bör hålla samman. Medvetenheten om dessa undantag kan dock inte vara utgångspunkten för den generella politiken. Utgångspunkten måste vara att föräldrar både kan och vill ta ansvar för sina barns bästa och det offentliga uppdraget ska vara att stödja dem i detta.

Uppgiften att vara förälder är svår och även de med de bästa förutsättningarna behöver stöd i att klara den uppgiften. Särskilt behöver de barn, vars föräldrar inte har förutsättningar att ta sitt föräldraansvar, samhällets stöd. Därför är det viktigt att stöd ges i tid och genom både riktade och generella åtgärder. Familjecentraler där mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänstens förebyggande verksamhet samlas under ett och samma tak är ett exempel på hur man kan nå familjer tidigt. Det gäller både de som bara behöver tips och råd och de som är i behov av extra stöd.

Att ta sig till en familjecentral för att träffa andra familjer och kunnig personal är ett mindre steg än att kontakta socialtjänsten när något redan gått fel. På så sätt är familjecentraler mindre stigmatiserande. När reella problem uppstår ska naturligtvis extra stöd och resurser sättas in i dialog med familjerna. Utvärderingar från Västra Götalandsregionen visar också på mycket goda resultat vad gäller barns utveckling och den psykosociala hälsan.⁵

1.4 Familjebakgrunden påverkar skolresultaten och möjligheterna till jobb

Att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga får positiva effekter för människor senare i livet och även för samhället i stort. Detta syns även när det kommer till resultaten i skolan och inträdet på arbetsmarknaden.⁶ Det finns också ett starkt samband

³ Barnfattigdomen i Sverige 2015. Årsrapport 2015. Rädda barnen. s. 5.

⁴ Statistiska centralbyrån. http://www.scb.se/sv/_/Hitta-statistik/Artiklar/Skilsmassor-vanliga-efter-nagra-ar/

⁵ Abrahamsson, A m.fl. Familjecentraler, i Västra Götaland – En utvärdering. Västra Götalandsregionen, Folkhälsokommittén 2009. s. 5–6.

⁶ Sjögren, Anna m.fl. Nitlott i barndomen – familjebakgrund, hälsa, utbildning och socialbidragstagande bland unga vuxna. 2011:5, IFAU. s. 14. Rapport.

mellan psykisk ohälsa och svaga prestationer i skolan och ekonomisk utsatthet senare i livet och då är familjesituationen ofta en förklaring.⁷

Barn från familjer som är beroende av samhällets skyddsnät i form av försörjningsstöd tenderar oftare än andra att hamna i utanförskap och ha låga eller inga inkomster senare i livet. Denna grupp riskerar också i större utsträckning att misslyckas med sina gymnasiestudier.⁸ Det har i sin tur ett starkt samband med svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

En jobbskapande politik som underlättar för grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma i arbete är viktig för att barn i socialt och ekonomiskt utsatta familjer ska ges en bra start i livet. Familjesituationen, skolresultatet och senare ställningen på arbetsmarknaden hänger ihop.

Föräldrarna har också ett ansvar att vara delaktiga i sina barns utbildning och uppmuntra dem på rätt sätt. Länder som når goda resultat i de så kallade PISA-mätningarna gör detta delvis tack vare en annan inställning hos föräldrarna. Ett större engagemang i barnens skolgång och uppmuntran att prestera efter bästa förmåga är delförklaringar.⁹ Skolan har ett ansvar att bygga goda relationer till familjerna och påverka elevernas attityd i rätt riktning. Politiker och andra beslutsfattare måste också sända en signal om att föräldraansvaret är viktigt. Alla inblandade parter måste helt enkelt ta sitt ansvar för att bidra utifrån sina förutsättningar.

1.5 Trygga familjer motverkar utanförskap och kriminalitet

En förutsättning för ett samhälle byggt på gemenskap och tillit är att människor känner sig trygga i vardagen. Brottslighet måste därför både bekämpas och förebyggas. När det kommer till det senare utgör familjen en ovärderlig resurs. Familjens roll i att fostra och leda de unga kan inte nog betonas. Forskning från Brottsförebyggande rådet (Brå) visar att barn som växer upp med dåliga relationer till sina föräldrar löper större risk att hamna i kriminalitet. En stark anknytning till föräldrarna har däremot en förebyggande effekt och minskar risken för att barn och unga ska dras till brottsliga miljöer.¹⁰

Varje människa har ytterst ansvar för sina handlingar, och kriminella handlingar kan inte reduceras till att handla om vare sig uppväxt eller social miljö. Men en stödjande familjepolitik är en av de allra viktigaste insatserna för att minimera risken för att brottslighet uppstår från början.

Goda normer och värderingar kan överföras mellan generationer och därför behöver föräldraansvaret stärkas. Föräldrarna har det yttersta ansvaret för att fostra barn och unga till ansvarstagande medborgare som efter egen förmåga bidrar till det gemensamma bästa. Ingen människa är perfekt och alla kan göra fel. Samtidigt föds ingen till att bli kriminell och alla har ett ansvar välja det etiskt rätta. För detta krävs en moralisk kompass och den skapas genom fostran, främst inom familjen.

Det är viktigt att uppvärdera mor- och farföräldrars viktiga roll såväl ekonomiskt, socialt som kulturellt i familjegemenskapen. Det generationsöverbyggande perspektivet måste betonas för att ytterligare stärka familjen.

⁷ Mörk, Eva m.fl. "Hellre frisk och rik – om familjebakgrund och barns hälsa. IFAU Rapport 2015:13. s. 168.

⁸ Ibid. s. 1.

⁹ <http://www.svd.se/foraldrars-ansvar-for-skolresultaten/av/inger-enkvist>

¹⁰ Orsaker till brott bland unga. Brå 2009. s. 8.

1.6 Jämställdhet och valfrihet

Hur familjer väljer att fördela ansvaret för hem och barn påverkar andra delar av livssituationen, som ställningen på arbetsmarknaden, möjligheter till karriär och framtida pension. Traditionellt sett har kvinnor tagit ett större ansvar i hemmet. Effekten har blivit att kvinnorna varit borta mer från jobbet, halkat efter i löneutveckling och därmed också fått lägre pensioner.

Flera partier använder detta faktum som ett skäl att likrikta utformningen av föräldraförsäkringen och föräldraledigheten. Till exempel tillsatte regeringen i februari en ny utredning av föräldraförsäkringen där en del av syftet består just i att ”särskilt analysera förutsättningarna för och konsekvenserna av att reservera ytterligare månader för vilka en förälder inte kan avstå rätt till föräldrapenning till den andra föräldern”. Detta är dock fel väg att gå eftersom det inskränker familjers valfrihet och omyndigförklarar föräldrar.

Kristdemokraternas lösning är istället att undanröja hinder och skapa bättre förutsättningar för olika val, för såväl mammor som pappor. I denna motion redogör vi för flera förslag som syftar till detta. Valfrihet står inte i motsatsförhållande till ökad jämställdhet. Den som förespråkar kvotering stänger däremot dörren till valfriheten.

Kristdemokraterna vill ge familjer fler valmöjligheter att välja den livsstil i allmänhet och barnomsorgsform i synnerhet som passar dem och deras barn bäst. Vi vill betona förutsättningarna snarare än att styra utfallet, vilket innebär en acceptans för att resultatet inte alltid blir detsamma för alla barnfamiljer. Olika utfall kan bero på att förutsättningarna är olika, men det kan också bero på att familjerna har gjort olika prioriteringar och val som får ekonomiska konsekvenser. Så måste det kunna få vara och det måste respekteras.

1.7 Uppvärdera papparollen

Kärnan i den kristdemokratiska familjepolitiken är barnets bästa och vi tror att det i första hand uppnås genom att föräldrarna stärks i sin roll. Tyvärr har familjepolitiken ofta varit utformad på ett sätt som uppmuntrar mamman att ta ett större ansvar än pappan. Det handlar om ekonomi, värderingar och rutiner. Kristdemokraterna vill se en uppgraderad papparoll, där det inte är kvotering av olika slag som tvingar pappor att ta sitt ansvar, utan där hela systemet är uppbyggt för att båda föräldrarna ska uppmuntras att ta sitt ansvar under hela föräldraskapet. Det tror vi att de allra flesta föräldrar vill.

Konkreta förslag för att åstadkomma detta är att säkerställa att faderskap, i det fall föräldrarna inte är gifta, bestäms redan under graviditeten, så att barnet har två legala föräldrar redan när det fötts. Att behöva avvakta godkännande till efter födseln upplevs ofta som mycket negativt och medför risker till exempel vid fall av bristande hälsa hos modern.

Kristdemokraterna anser också att underhållsstödet bör utformas så att det tydligt framgår att det i första hand är föräldrarna som har det ekonomiska ansvaret för sina barn. Vi vill också att föräldrar ska få råd och stöd för att i större utsträckning komma överens sinsemellan om avtal om underhållsbidrag i stället för att reglera underhåll via statens underhållsstöd. Det skulle både tydliggöra föräldrarnas gemensamma ansvar för sina barn och vara till gagn för barnen eftersom en utredning visar att barnen då i genomsnitt skulle få mer pengar att leva på.

1.8 Kristdemokraterna och vägen framåt

Kristdemokraterna gjorde väldigt mycket för att på olika sätt förbättra för familjer under alliansregeringsåren 2006–2014. Detta trots det hårda motstånd som tidvis fanns från andra partier inom Alliansen. Vi gjorde skillnad och stod upp för valfriheten mot de krafter som ville likrikta familjepolitiken än mer.

Stödet för familjens frihet är alltså mycket starkt. En undersökning från Novus i april 2015 visar att en överväldigande majoritet – 76 procent av befolkningen – vill att föräldrarna själva ska få välja hur föräldraförsäkringen ska fördelas, något som alltså går tvärtemot regeringens politik för att öronmärka fler månader för respektive förälder. Att Liberalerna svikit i denna fråga och gjort gemensam sak med den rödgröna regeringen bekräftar att Kristdemokraterna gjorde skillnad i alliansregeringen som familjens röst.

Många verktyg kan användas för att stärka familjens roll i samhället. Vårdnadsbidraget – som Kristdemokraterna drivit en längre tid – har inte varit ett mål i sig, utan ett verktyg för att öka familjers frihet. Det är ett faktum att denna möjlighet nu har avskaffats och vi behöver därför finna andra vägar framåt. Det ska dock inte råda några tvivel om att målet alltså är detsamma: att familjer ska kunna stå på egna ben och ta ansvar för sin egen försörjning samtidigt som mer valfrihet i barnomsorgen och mer tid för barnen skapas.

Med den rödgröna regeringen går familjepolitiken idag i helt fel riktning. Högskattepolitiken och det ökade reglerandet inskränker familjernas frihet samtidigt som det politiska inflytandet över människors liv utökas.

Detta är väldigt beklagligt och en av de främsta anledningarna till att det behövs en alliansregering, med ett ännu starkare kristdemokratiskt inflytande.

Sverige står inför ett familjepolitiskt vägval där partier på hela den politiska skalan aktivt vill försvaga familjens roll i samhället, medan Kristdemokraterna tvärtom vill stärka den. I denna partimotion redogör vi för våra viktigaste förslag för att underlätta familjebildning, möjliggöra för föräldrar att spendera mer tid med sina barn och förbättra förutsättningarna att kombinera familjeliv och arbete.

2 Familjesäkra politiken – tid och rum för relationer

Det pågår – och har under ett antal årtionden pågått – en individualisering i samhället. Människor kan idag, på ett helt annat sätt än tidigare, välja att utforma sina liv utifrån egna önskemål, värderingar och intressen. Olika gruppstillhörigheter och kollektiva förväntningar är inte på något sätt oviktiga, men de tenderar att betyda allt mindre för de olika val personer gör vad gäller exempelvis utbildning, yrke, familjebildning, religiös tillhörighet och politisk övertygelse.

I många avseenden är individualiseringen positiv. Den kan innebära att enskilda personers makt över sina egna liv ökar. Fler kan välja att gå sin egen väg genom livet. Allt fler kan förverkliga sina egna drömmar och livsmål. Men det finns också avigsidor och risker med utvecklingen. Om individualiseringen leder till bräckligare, mindre stabila, gemenskaper kan tilltron, tryggheten och sammanhållningen i samhället påverkas negativt. Inte minst kan detta drabba barnen som är beroende av trygga och stabila relationer med sina föräldrar för att utvecklas positivt. Men nära relationer är inte

bara viktigt för barn utan påverkar välbefinnande, hälsa och livslängd även för vuxna. Enligt vissa studier är social isolering lika skadligt som rökning och alkoholmissbruk.¹¹

Politiken i stort, men inte minst familjepolitiken, bör därför utformas med hänsyn tagen till människors behov av att leva i nära gemenskap med andra. Om målet är människors välbefinnande är det alltför kortsiktigt att enbart fokusera på ekonomisk tillväxt, minskad arbetslöshet, bättre miljö eller något annat. Hur viktiga dessa målsättningar än är – och de är mycket viktiga – så bör politiken utgå från en helhetssyn på människan och alltid ta hänsyn till behovet av familj och nära relationer.

Hemmiljö och familjeliv påverkar vår hälsa och livskvalitet. I ett bredare perspektiv blir de mänskliga resurserna en allt mer avgörande faktor för ett lands konkurrenskraft och ekonomiska utveckling. Människor som har balans i tillvaron och mår bra lär sig mer och presterar bättre. Familjernas situation och förutsättningar får också långsiktiga effekter eftersom det är där nästa generations medborgare formas.

Det handlar inte bara om familjepolitiken. Familjernas förutsättningar påverkas av beslut inom en rad olika politikområden – skattepolitik, socialförsäkringarnas utformning, skolpolitik, arbetsmarknadspolitik, integrations- och migrationspolitik, bostadspolitik – listan kan göras lång.

Vi anser därför att alla politiska beslut ska analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för familjer och nära relationer på samma sätt som man idag beaktar bl.a. miljöaspekter. Det kan handla om att identifiera hur ett förslag påverkar familjernas ekonomiska situation, hur balansen mellan arbete och fritid upprätthålls och hur det påverkar förutsättningarna att värna och vårda positiva familjerelationer. Vi vill helt enkelt familjesäkra politiken. Flera andra länder har utformat modeller för familjekonsekvensanalyser. Australien och Nya Zeeland är två exempel.

3 Möjlighet till mer tid för barnen

Familjer ser olika ut och har olika förutsättningar. Barn har olika behov och föräldrar har olika önskemål och gör olika prioriteringar. Det är föräldrarna som har det primära ansvaret att avgöra vad som är bäst för deras barn och deras familj – inte staten eller kommunen.

Att utveckla en trygg anknytning mellan förälder och barn tar tid och måste få ta tid. Under den period i livet med småbarn måste därför omsorgen om dem få vara den primära uppgiften. Under barnets första tre år är behovet av föräldrarna som allra störst.¹² Kristdemokraterna vill ge fler valmöjligheter för familjer att välja den livsstil i allmänhet och den barnomsorgsform i synnerhet som passar dem och deras barn bäst.

Det finns inget folkligt stöd för att begränsa vilka former av barnomsorg som familjer ska kunna välja eller att politiker i större utsträckning ska bestämma vem som

¹¹ För referenser, se Levay, Charlotta (2013), "Framtida utmaningar för sammanhållning och rättvisa", s. 135.

¹² För forskning om anknytning, små barns utveckling och behov se exempelvis Broberg, Risholm Mothander, Granqvist & Ivarsson "Anknytning i praktiken: tillämpningar av anknytningsteori" 2008 samt "Anknytningsteori: betydelsen av nära känslomässiga relationer" 2006. Kihlbom, Magnus "Om små barns behov och utveckling. Nyare utvecklingspsykologiska och neurobiologiska rön." Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. Kågeson, Per "Tid för barn?" Stockholm: SNS 2006. Allmänna Barnhuset "Att knyta an. En livsviktig uppgift. Om små barns anknytning och samspel." Stockholm: Allmänna Barnhuset 2007. Barnombudsmannen "Klara färdiga gå – om de yngsta medborgarna och deras rättigheter" s. 78–86 år 2007.

ska vara föräldraledig och hur länge. Däremot finns undersökningar som visar det motsatta förhållandet. En Novusmätning från april 2015 visar exempelvis att en överväldigande majoritet, 76 procent, av befolkningen anser att föräldrarna själva ska få bestämma hur föräldraförsäkringen ska fördelas. Även bland vänsterregeringens egna väljare är det 61 procent som anser att det är föräldrarna själva som ska bestämma över föräldraförsäkringen.

Försäkringskassan genomförde under 2012 en undersökning som visar att en stor majoritet av föräldrarna, 89 procent av kvinnorna och 85 procent av männen, är nöjda med den fördelning som de har gjort av föräldraledigheten. Föräldrarnas egna val måste respekteras.

Kristdemokratisk familjepolitik syftar bland annat till att möjliggöra för föräldrar att spendera mer tid med sina barn och till att öka familjers handlingsutrymme. Därför behöver barnfamiljernas möjligheter till flexibla val öka, inte begränsas ytterligare. Föräldraskapet ska uppvärderas. Därför är det viktigt med en generös men samtidigt flexibel föräldraförsäkring.

3.1 Ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen – fritt uttag i tre år

Dagens regelverk medger en relativt flexibel användning av föräldraförsäkringen under barnets första levnadsår. Vid barnets ettårsdag inträder dock ett antal begränsande regler och villkor som starkt styr såväl hur uttaget av föräldrapenningen sker samt planeringen av eventuella syskon. Kristdemokraterna vill att makten över föräldraförsäkringen i större utsträckning ska flyttas till föräldrarna.

Föräldraförsäkringen är idag individualiserad. Föräldrarna har rätt till hälften av dagarna vardera. På så sätt poängteras föräldrarnas betydelse för barnet och båda föräldrarna ges möjlighet till en nära kontakt med sitt barn. Detta är vi mycket positiva till. Men föräldraskapet är ett gemensamt åtagande och därför är det också föräldrarna själva som gemensamt ska få avgöra om och hur dagarna sedan ska överlåtas och användas. Ju mer fyrkantiga system som skapas, desto sämre passar de olika familjers vardag.

Vi motsätter oss därför vänsterregeringens ökade kvotering av föräldraförsäkringen, förbudet för föräldrarna att överlåta dagar till varandra. Då vi ser föräldraskapet som ett gemensamt åtagande och eftersom att vi tror att föräldrar vet bäst vad som passar den egna familjen och det egna barnet, vill vi också ta bort de begränsningar att överlåta dagar som finns idag. Föräldrarna ska få ökad makt över sina föräldrapenningdagar och hur dessa fördelas.

Det finns dock även andra starkt begränsande och styrande regler i föräldraförsäkringen. En sådan regel är att den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) påverkas om man går ner i arbetstid utan att samtidigt fylla ut med lika många föräldrapenningdagar. Det innebär att många föräldrar känner sig pressade att ta ut sina dagar så fort som möjligt, även om han eller hon hellre vill ta ut färre dagar för att på så sätt kunna förlänga den tid vederbörande är hemma med barnet. Dessa regler missgynnar inte minst pappor eftersom de oftast – av naturliga, biologiska skäl – är föräldralediga när barnet är lite äldre.

Det finns också en begränsande regel som innebär att man måste bli gravid inom ett år och nio månader från det första barnets födelse för att kunna behålla sin ursprungliga föräldrapenningnivå, vilket ibland kallas för ”snabbhetspremiem”. Vi vill att både den

sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) och den föräldrapenninggrundande inkomsten (FGI) för föräldralediga skyddas i tre år.

Även rätten till föräldraledighet inskränker möjligheten att nyttja föräldraförsäkringen flexibelt. Varje förälder har idag möjlighet att vara tjänstledig på heltid så länge barnet är under 1,5 år eller då föräldradagar tas ut. Vi vill utöka den möjligheten så att varje förälder utöver att vara tjänstledig då föräldradagar tas ut ges möjlighet att vara tjänstledig på heltid i ytterligare 20 månader.

Med våra förändringar skulle det bli möjligt för de föräldrar som vill att vänta tills barnet är tre år innan det börjar förskola. Det skulle också underlätta för de föräldrar som barnets första år vill gå ner i arbetstid för att barnets dagar i barnomsorgen inte ska behöva bli så långa utan att föräldrarnas långsiktiga ekonomiska skydd eller förankring på arbetsmarknaden riskeras.

För att ytterligare öka flexibiliteten i föräldraförsäkringen vill vi även ta bort gällande krav att de första 180 föräldrapenningdagarna måste tas ut på sjukpenninggrundande nivå.

3.2 Möjlighet att överlåta föräldrapenningdagar till närstående

I dag finns det en begränsad möjlighet för föräldrar att överlåta sina föräldrapenningdagar till en annan person i barnets närhet. Denna möjlighet gäller om en vårdnadshavare har ensam vårdnad om barnet och i de fall då en vårdnadshavare/förälder med gemensam vårdnad bor ihop med en annan person som denne antingen är eller har varit gift/registrerad partner alternativt har gemensamma barn med.

Föräldrapenningdagarna gör det möjligt att under barnets första tid vara hemma samtidigt som det finns både en ekonomisk trygghet under dessa månader och det ekonomiska skyddet och kontakten med arbetsmarknaden upprätthålls på lång sikt. För barnet innebär det att det ges möjlighet att bli omvårdat av en person som barnet kan bygga en trygg anknytning till. Vanligast är att den personen den första tiden är mamman och efter några månader, uppemot ett år är det pappan. För alla barn ser inte familjen eller situationen ut så att detta är möjligt.

Vi vill därför utvidga denna överlåtelsemöjlighet till att även omfatta andra närstående personer. Det skulle öka flexibiliteten för olika familjekonstellationer, såsom exempelvis samkönade familjer eller ombildade familjer. Men det skulle även tillföra möjligheten att överlåta föräldrapenningdagar till andra närstående som inte i direkt mening lever i samma hushåll, såsom far- och morföräldrar eller vuxna syskon. För barnet är det viktigt att det under denna period i livet får en trygg anknytning och vem som står barnet så nära att den lämpar sig att bli ytterligare en anknytningsperson kan föräldern/föräldrarna bäst avgöra.

En utökad överlåtelsemöjlighet skulle skapa utrymme för fler olika lösningar och anknytning till fler närstående personer, samtidigt som föräldrarna ges ett ökat ansvar för sin egen vardag. Överlåtelsemöjligheten ska dock inte gälla barnflickor eller andra liknande lösningar. Det troliga är att barnets vårdnadshavare är de som i första hand kommer att använda sig av föräldrapenningen även fortsättningsvis, men överlåtandemöjligheten öppnar för en flexibilitet som kan vara viktig i vissa fall. Inkomstbortfallsprincipen ska tillämpas för den som tar ut föräldrapenningen.

3.3 Ökat antal dubbeldagar

Kristdemokraterna medverkade under alliansregeringstiden till att införa en möjlighet för föräldrar att vara hemma samtidigt med föräldrapenning för samma barn i totalt 30 dagar. Sedan 2012 har varje förälder med andra ord 30 så kallade dubbeldagar. Syftet med dubbeldagarna är att ge föräldrar möjlighet att hitta nya rutiner, grundlägga det gemensamma nya ansvaret och hitta formerna för sin familj. När möjligheten att ta ut dubbeldagar infördes 2012 tog drygt 48 600 föräldrar ut dessa. Under 2015 hade antalet föräldrar som använt dubbeldagarna ökat till drygt 69 500. Vi vill införa en möjlighet att använda ett valfritt antal av de befintliga föräldrapenningdagarna, som dubbeldagar. På så sätt ökar möjligheterna för varje familj att utifrån sina egna förutsättningar skapa en god vardag med sitt barn.

3.4 Jämställdhetsbonusen

Eftersom kvinnor och män i många familjer har olika inkomster kan det i sig påverka hur föräldraledigheten fördelas. Jämställdhetsbonusen ska därför ses som en reform för att undanröja en del av de ekonomiska hinder som kan finnas för dem som skulle vilja göra ett annat val, utan att samtidigt begränsa valmöjligheterna eller försämra för dem som väljer på annat sätt. Vi respekterar de val som föräldrarna själva gör. Vi avsätter 318 miljoner kronor under 2017 för att återinföra jämställdhetsbonusen.

3.5 Stärkt pensionsrätt för barnår

Dagens kvinnliga ålderspensionärer har i regel lägre pension än manliga ålderspensionärer. Det beror på att kvinnor har en lägre pensionsgrundande inkomst än män, vilket i sin tur huvudsakligen grundar sig på ojämlikheter i lönestrukturen och på att kvinnor historiskt i genomsnitt har arbetat färre år än män. Enligt SCB är den enskilt största förklaringen till löneskillnaderna mellan män och kvinnor att de finns i olika yrken och att män i genomsnitt har högre lön än kvinnor i de flesta yrkena, även i många kvinnodominerade sådana. En annan faktor är att kvinnor tar ut en större del av föräldraledigheten och att de oftare går ner i deltid när barnen är små.¹³

Sedan 1999 finns i pensionssystemet, efter ett kristdemokratiskt initiativ, en rätt att tillgodoräkna sig pensionsrätt för så kallade barnår. Det innebär att upp till fyra år kan räknas som pensionsgrundande för den av föräldrarna som har haft en lägre inkomst, bland annat på grund av längre föräldraledighet och deltidsarbete. Denna reform har varit viktig eftersom den dels stärker framför allt kvinnors pensioner men även för att den signalerar att det är en viktig samhällsinsats att ta hand om sina barn. I dag arbetar många kvinnor deltid även efter barnets fyraårsdag. För att ytterligare kompensera de föräldrar som går ner i arbetstid, eller är hemma med sjuka barn i större utsträckning – vilket fortfarande oftast är kvinnor – vill vi utöka antalet barnrättsår från fyra till fem. Dessutom föreslår vi att den generella jämförelseinkomsten i barnrättsåren höjs från 75 procent till 85 procent, så att de med lägst inkomst får en högre pensionsrätt.

Detta är förslag som också Pensionsmyndigheten har fört fram. Enligt myndigheten uppskattas dessa förändringar minska gapet mellan mäns och kvinnors intjänande till

¹³ Länk: <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Levnadsforhallanden/Jamstallldhet/Jamstallldhetsstatistik/12252/12259/Behallare-for-Press/375659/>

den allmänna pensionen med cirka 0,8 procentenheter.¹⁴ Införandet av ytterligare ett barnrättsår samt höjning av jämförelseinkomsten i barnrättsåren beräknas kosta 2,4 miljarder kronor. Vi föreslår samtidigt att detta finansieras genom ett avskaffande av pensionsrätt för studieår, något som Pensionsmyndigheten också har föreslagit.

3.6 Automatisk delad premiepension för föräldrar

Allt för få känner till möjligheten att överföra den så kallade premiepensionen mellan gifta/registrerad partner, så att pensionen utjämnas något mellan den som tjänar mer och den som tjänar mindre. Jämställdhetskäl talar starkt för att grundregeln ska vara att den intjänade premiepensionen automatiskt delas lika mellan makar så länge de har gemensamma barn som inte har fyllt tolv år och att de som vill frångå denna regel aktivt bör begära detta. Det ska också i fortsättningen vara möjligt att överföra hela sin premiepension till sin make/maka/registrerad partner. Det bör utredas om samma förutsättningar kan gälla sammanboende med gemensamma barn.

I dag innebär en delning av premiepensionen också att överföringen minskas med 8 procent¹⁵, så att mottagaren får 92 procent av beloppet medan resten av pengarna fördelas som så kallad arvsvinst. Vi föreslår att detta avdrag slopas helt. Överföring av premiepensionsrätt ska inte bestraffas utan uppmuntras.

3.7 Förenkla reglerna vid vab

Dagens regler är onödigt krångliga när det gäller att anmäla tillfällig föräldrapenning. Först ska en anmälan göras samma dag som barnet insjuknar och sedan ska en begäran om tillfällig föräldrapenning göras dagen då föräldern är tillbaka på arbetet. Anmälan fyller inget motiverat syfte utan ses som krångligt och föräldrar som missar att göra en anmälan tror att de då inte kan begära tillfällig föräldrapenning. Vi föreslår att en förenkling görs genom att slopa själva anmälan, något som även Försäkringskassan har föreslagit. Istället ska en begäran räcka. Försäkringskassan ska även fortsätta att arbeta med kontroller så att systemet inte missbrukas.

3.8 Graviditetspeng – trygghet i väntans tider

I dag saknas ett generellt system som möjliggör för gravida att i slutet av graviditeten trappa ner eller att helt avstå från arbete. Samtidigt är behovet av samhällsstöd stort. En mycket stor del av alla gravida uppbär någon form av ersättning sista månaden i graviditeten. De flesta hänvisas till att ta ut sin föräldrapenning i förtid. Ett fåtal får graviditetspenning (tidigare havandeskapspenning) för att miljön som de arbetar i anses farlig för dem. Andra sjukskrivs, något som har varit omdebatterat under de senaste tio åren då bedömningarna har varierat bland läkare och Försäkringskassan.

Rättsosäkerheten har varit hög. Försäkringskassan har påpekat att hanteringen av tre olika förmåner och gränsdragningen mellan dessa orsakar problem. Dessutom riskerar dagens system att upplevas som oförutsägbart och orättvist. Försäkringskassan och flera

¹⁴ Pensionsmyndigheten ”Analys av pensionsrätt för barnår respektive studier ur ett jämställdhetsperspektiv. Svar på regeringsuppdrag” 2015-12-08 samt ”Kompletterande underlag om avskaffad studierätt och utökad barnår rätt. Svar på regeringsuppdrag.” 2016-04-28.

¹⁵ Från och med november 2016 sänks avdraget till 6 procent.

utredningar har därför föreslagit införandet av ett generellt ersättningssystem för gravida.

Vi vill stärka tryggheten för kvinnor i slutet av graviditeten. Vi föreslår därför att en generell graviditetspeng under den sista månaden i graviditeten införs. Graviditetspengen ska ses som en möjlighet för den kvinna som vill utnyttja den. Utformningen bör likna tillfällig föräldrapenning och antalet ersatta dagar bör därmed uppgå till 20–23 dagar, beroende av månadens längd. Dagarna ska inte kunna sparas. Rätten till graviditetspenning (tidigare havandeskapspenning) 60 dagar före beräknad födsel kvarstår. Det nya systemet blir enklare, bättre och mer rättssäkert. Frågan om en graviditetspeng bör utredas vidare.

4 Mer valfrihet och stärkt kvalitet i barnomsorgen

Förskolan har byggts ut i mycket snabb takt. En stor andel barn i Sverige tillbringar nu den största delen av sin vakna tid en vanlig vardag i förskolan. År 2015 var 83 procent av alla 1–5-åringar inskrivna i förskolan, vilket motsvarar drygt 490 000 barn.¹⁶ Det är därför angeläget att förskolan håller högsta klass. Barnomsorgspolitikerna har dock under de senaste årtiondena i stor utsträckning fokuserat på tillgången till förskolan snarare än kvaliteten på verksamheten. Resultatet har bland annat blivit allt större barngrupper.

För att alla föräldrar ska hitta ett alternativ som passar just dem och deras barn måste det finnas en väl utbyggd barnomsorg med olika alternativ. Vi vill att det ska finnas en mångfald av barnomsorgsformer med olika inriktning och huvudmän; familjedaghem, förskolor, öppna förskolor och fritidshem. Det ställer krav på att kommunerna kan erbjuda likvärdiga villkor för alla godkända barnomsorgs- och förskoleverksamheter.

Vi vill förbättra kvaliteten i barnomsorgen, där barnens behov och rättigheter utgör grunden. Målet för förskolan och annan barnomsorg bör vara att möta varje barns behov av trygg omsorg, stimulans, lek, gemenskap och utveckling. Målet för oss är att föräldrarna ska kunna välja den omsorg som är bäst för deras barn, att det finns olika barnomsorgsformer samt att all barnomsorg håller hög kvalitet. Minskade barngrupper och bättre förutsättningar för familjedaghem är prioriterade delar i detta arbete. Valfriheten i sig och konkurrensen mellan olika barnomsorgsformer gynnar kvaliteten.

4.1 Värna och utveckla barnomsorgspenningen – även för egna barn

Barnomsorgspenningen finns sedan den 1 juli 2009. Syftet med denna är att öka föräldrarnas valfrihet och möjlighet att välja bland olika former av pedagogisk verksamhet för sina barn. Redan år 2006 beslutade riksdagen om ändringar i skollagen som ger enskilda förskolor och fritidshem etableringsfrihet.

Barnomsorgspenningen innebär att kommunerna också blir skyldiga att godkänna andra pedagogiska omsorgsformer i enskild regi, inte bara förskolor och fritidshem. I praktiken innebär det alltså en utökning av etableringsfriheten till att innefatta all form av förskole- och skolbarnomsorg.

Barnomsorgspenningen är en välkommen och efterlängtd reform. Reglerna innebär att makten över barnomsorgen flyttas närmare föräldrarna, där den rätteligen bör ligga.

¹⁶ Skolverket. ”PM - Barn och personal i förskolan hösten 2015” 2016-04-12.

Dessvärre ger regelverket stort utrymme för kommunerna att på olika sätt förhindra verksamhet som föräldrarna egentligen efterfrågar. Reformen har inte heller marknadsförts, vilket gör att det är få föräldrar som känner till vilka möjligheter som finns. Det behövs bättre information till föräldrarna om barnomsorgspengen och hur den kan användas. Kommunernas skyldighet att informera om barnomsorgspengen behöver därför skärpas.

Kristdemokraterna anser också att bland annat bestämmelsen i skollagen om att en kommun får neka att betala barnomsorgspeng till en enskild som vill bedriva familjedaghem eller annan pedagogisk omsorg med hänvisning till ”påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet” ska tas bort. Etableringsfriheten är för viktig för att begränsas av detta.

Kristdemokraterna vill också att det ska finnas möjlighet för föräldrar att få barnomsorgspeng för omsorg om enbart egna barn och anhörigas barn i hemmet. För att få del av barnomsorgspeng för egna barn och anhörigas barn, bör kraven på pedagogiskt innehåll inte vara lika högt ställda. Barnomsorgspengen ska uppgå till 6 000 kronor per barn och månad och betraktas som inkomst och vara skattepliktig. Barnomsorgspengen kan inte samtidigt tas ut som föräldraförsäkring eller ersättningar från andra transfereringssystem. Barnomsorgspeng för egna barn gäller barn 1 till 3 år. Vi avsätter 900 miljoner kronor för att införa en barnomsorgspeng för egna barn.

4.2 Tak för barngruppernas storlek i förskolan – max tolv barn i småbarnsgrupp

Skolverkets föräldraundersökning visar att föräldrar är nöjda med personalens arbete och pedagogiken. Mindre nöjda är de däremot med barngruppernas storlek.¹⁷ Enligt Skolverket visar både myndighetens egna rapporter och Skolinspektionens kvalitetsgranskning att såväl personal som föräldrar anser att barngrupperna är för stora. Forskning visar också att personalen anser att det är för många barn i flera av dagens förskolegrupper.¹⁸

En del av de slutsatser som Skolverket redogör för i en genomgång av forskning relaterad till barngruppers storlek är: ”Om en barngrupp blir för stor riskerar de positiva effekterna av att vistas i en grupp att bytas till sin motsats. Relationer kan bli svåra att överblicka för barnen vilket kan skapa en känsla av anonymitet och otrygghet, något som i sin tur kan leda till ett aggressivt beteende eller andra yttringar såsom trötthet, nedstämdhet och håglöshet.” Barngruppernas storlek har också betydelse för barns trygghet, utveckling och lärande.

Forskning visar också att ju yngre barnen är desto färre barn bör det vara i gruppen. Därför bör barngruppernas storlek ha samband med barns ålder, 1–3 år respektive 4–5 år.¹⁹ Skolverket ger som riktmärke för antalet barn i en barngrupp på förskolan 6–12 barn för barn i åldern 1–3 år respektive 9–15 barn för barn i åldern 4–5 år.²⁰

Småbarnsgrupperna i förskolan är i dag allt för stora. Grupper för barn mellan 1 och 3 år, utgjorde under 2015 drygt en tredjedel av det totala antalet grupper. I genomsnitt

¹⁷ Skolverket. ”Föräldrars val och inställning till förskola och fritidshem. Resultat från föräldraundersökning 2012”.

¹⁸ Skolverket. ”Skolverkets allmänna råd med kommentarer om förskolan (reviderad 2016)” Stockholm 2016.

¹⁹ Ibid.

²⁰ Ibid.

gick det 13,6 barn per småbarnsgrupp, men där 41 procent av småbarnsgrupperna hade mellan 13 och 15 barn och 22 procent av grupperna hade 16 barn eller fler.²¹ Det är således långt fler barn i småbarnsgrupperna än vad Skolverket har som riktvärde. Denna utveckling måste brytas. För barnet är det viktiga hur många vuxna och hur många andra barn som det enskilda barnet behöver förhålla sig till under dagen i förskolan.

Kristdemokraterna vill att kommunerna inför ett tak för barngruppernas storlek i förskolan, om högst tolv barn för åldrarna 1–3 år och högst 15 barn för åldrarna 4–5 år.

4.3 Barngruppsatsning

Kristdemokraterna har länge arbetat för att minska barngrupperna i förskolan och finansierade tillsammans med övriga allianspartier minskade barngrupper i statsbudgeten för 2015. I dag finns det därför ett statsbidrag om 800 miljoner kronor som utgår till kommuner som minskar barngruppernas storlek. Statsbidraget utgår om kommunerna minskar barngrupperna med ett barn men även till de kommuner som inte ökar barngrupperna. Det saknas dock ett mål för barngruppernas storlek, och de kommuner som faktiskt satsar på små barngrupper premieras för dåligt.

Utformningen av det nuvarande systemet är därför inte optimal. Vi föreslår att fördelningen av statsbidraget förändras genom att målet om högst tolv barn i småbarnsgrupperna inkluderas och att de kommuner som uppnått, eller visar att de arbetar mot, detta mål får del av satsningen. Utformningen bör likna den så kallade kömiljarden som tidigare fanns i sjukvården, med en tydlig koppling till prestation. Liksom tidigare ska Skolverket administrera statsbidraget. Vi avsätter ytterligare 250 miljoner kronor för att minska barngrupperna i förskolan. Med en ökad kvalitet är det rimligt att höja taket i maxtaxan för hushåll med högre inkomster. Vi föreslår därför att maxtaxan höjs med 5 procent.

4.4 Säkra rätten till familjedaghem

Familjedaghemmen bedrivs oftast i dagbarnvårdarens eget hem. Dagbarnvårdare har av naturliga skäl olika bakgrund. En del har arbetat länge med barnomsorg medan andra tidigare har arbetat i förskolan. Som dagbarnvårdare kan man vara anställd av kommunen eller ha ett eget företag.

Något som utmärker familjedaghemmen är att de erbjuder mindre barngrupper i en hemmiljö. År 2015 var den genomsnittliga barngruppsstorleken 4,6 barn. Nästan hälften av barngrupperna bestod av 5–6 barn och var tredje barngrupp bestod av så få som 1–4 barn. För många barn och föräldrar innebär detta en särskild trygghet och ett lugn som är svårt att få inom förskolan. Av naturliga skäl innebär familjedaghemmet också att det framför allt blir en person som barnet anknyter till och därmed färre vuxna, eller andra, relationer att hantera. För många barn kan detta vara ett positivt alternativ, särskilt för de allra yngsta.

Sedan 2009 ingår familjedaghemmen i samlingsnamnet pedagogisk omsorg. För några år sedan visade en nationell kartläggning att framväxten av familjedaghem i egen regi hade ökat. Samtidigt sjunker, enligt Skolverket, antalet barn i pedagogisk omsorg för varje år. Hösten 2015 fanns det 13 700 barn i pedagogisk omsorg, varav 90 procent

²¹ Skolverket ”PM – Barn och personal i förskolan hösten 2015” 2016-04-12.

var inskrivna i familjedaghem. Enligt Skolverkets senaste statistik kan denna minskning delvis förklaras av bortfallet av enskilda huvudmän.²²

Trots införandet av en barnomsorgspong och fri etableringsrätt ger dagens regelverk ett stort utrymme för kommunerna att på olika sätt förhindra den typ av verksamhet som föräldrarna egentligen efterfrågar. Familjedaghemmen har heller inte marknadsförts, vilket gör att det är få föräldrar som känner till vilka möjligheter som finns. Det finns idag en tendens att kommunerna prioriterar förskoleverksamheten framför familjedaghem, vilket gör att familjedaghemmen minskar samtidigt som barngrupperna i förskolan blir allt större.

Vi ser att det finns en tydlig risk att förskolan prioriteras högre än principen att erbjuda barnomsorg som ligger i linje med föräldrarnas önskemål och barnens behov. Många kommuner har under de senaste åren av besparingskäl sagt upp eller planerar att säga upp kommunala familjedaghem till förmån för andra satsningar.²³ Skolverket beskriver familjedaghemmen som något som är på undantag och där förskolan är normen. Detta vill vi ändra på.

Vi anser att kommunerna ska ha en skyldighet att erbjuda familjedaghem (pedagogisk omsorg) för de föräldrar som så önskar och föreslår därför en skärpning av skollagen under 25 kap. 2 § första stycket. Den nuvarande lydelsen ”Kommunen ska sträva efter att i stället för förskola eller fritidshem erbjuda ett barn pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det. Kommunen ska ta skälig hänsyn till vårdnadshavarnas önskemål om verksamhetsform.” bör förändras till ”Kommunen ska erbjuda ett barn pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det.”

Vi anser vidare att en kartläggning bör göras i syfte att öka antalet familjedaghem. Kartläggningen bör innehålla information om vad kommunerna gör för att rekrytera egna dagbarnvårdare, hur informationen till föräldrar om familjedaghem ser ut, hur informationen ser ut om möjligheten att starta familjedaghem samt vilka hinder familjedaghem upplever för att klara sin verksamhet.

4.5 Öppen förskola

Kristdemokraterna ser den öppna förskolan som en del i den kommunala förskoleverksamheten. Den fyller en mycket viktig familjestödande funktion, särskilt för föräldrar till nyfödda och små barn. Enligt Skolverket saknar var tredje kommun en öppen förskola.

Minskningarna kan enligt Skolverket inte helt förklaras av att målgruppen för öppen förskola minskade när förskolan byggts ut. Mellan 1994 och 2004 försvann ca 900 verksamheter. Hösten 2014 fanns det 439 verksamheter, 9 färre än året innan. Sju procent av alla öppna förskolor drivs i enskild regi.

Huvuddelen av de kommuner som lagt ner verksamheten har angivit ekonomiska skäl. I de kommuner som startat verksamhet är det behovet av mötesplatser eller familjestödande insatser som varit avgörande. I många av dessa kommuner inrättas

²² Skolverket. ”PM – Barn och personal i annan pedagogisk verksamhet hösten 2015” 2015-04-23.

²³ Se exempelvis <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=106&artikel=6154773>

<http://www.dt.se/dalarna/gagnef/dagbarnvardare-uppsagd-efter-27-ar-i-kommunen>

<http://www.gd.se/gastrikland/gavle/gavle-kommun-minskar-antalet-dagbarnvardare-kraftigt-sa-manga-far-lamna>

<http://www.expressen.se/gt/alla-dagmammor-i-kungsbacka-sags-upp/>

familjecentraler just för att på en plats kunna samordna stöd och hjälp till det nyfödda barnet och familjen.

Ändå finns det nu orter där öppen förskoleverksamhet helt saknas eller inte räcker till för alla barn. Det är en oroväckande nedmontering av familjestödet i en tid då allt fler föräldrar uttrycker behov av stöd. Kristdemokraterna vill att antalet öppna förskolor ökar.

5 Bättre förutsättning att få ihop vardagen och att kombinera familjeliv och arbete

Grunden för en god familjeekonomi är eget arbete och sparande, vilket kan stimuleras genom skattesänkningar. Under 2000-talet har alla grupper av barnhushåll fått det ekonomiskt bättre, till stor del beroende på att man gått från olika typer av bidrag till arbete samt att skatten på arbetsinkomster sänkts.

Generellt sett har barnhushåll en något lägre ekonomisk standard än hushåll utan barn, vilket förklaras av att inkomsterna i ett barnhushåll ska räcka till att försörja fler. Enligt Försäkringskassans analys levde år 2014 15 procent av barnhushållen med låg inkomststandard. I gruppen ensamstående med barn var det strax över 35 procent som hade en låg inkomststandard. Utsattheten var särskilt stor bland hushåll med föräldrar födda utanför Sverige, vilket till stor del förklaras av en svagare position på arbetsmarknaden. Försäkringskassans analys visar även att ju fler barn som finns i hushållet desto fler med låg ekonomisk standard, oavsett om det rör sig om ensamstående eller sammanboende föräldrar.²⁴

En socialt ansvarsfull politik innebär att ge alla människor likartade förutsättningar och att se till att det sociala skydds nätet fungerar i olika skeenden av livet. Fördelningspolitiska åtgärder kan behöva riktas till den som har störst behov av stöd och hjälp. Kristdemokraterna har i regeringsställning den senaste tioårsperioden varit drivande för att förbättra stödet till barnfamiljer med svag ekonomi. Bland annat höjdes under Alliansens regeringstid flerbarnstillägget i barnbidraget, golvet i föräldraförsäkringen och det barnrelaterade bostadsbidraget. Det blev även möjligt för den som har försörjningsstöd att behålla en del av detta vid övergång till förvärvsarbete. En höjning av golvet i föräldraförsäkringen samt socialbidragsnormen har också gjorts under 2016.

Samtidigt som det ger stöd till ekonomiskt utsatta måste skatte- och bidragssystemen utformas så att människors egen kraft, ansvarstagande och engagemang uppmuntras. Marginaleffekterna måste också minimeras så att bidragsberoende motverkas. Inriktningen på den generella politiken för att stärka barnfamiljers ekonomi – särskilt med fokus på låg- och medelinkomsttagare – måste därför vara genom förbättrade möjligheter till eget arbete och sparande. Den största klyftan i dagens Sverige går trots allt mellan de som arbetar och de som inte gör det.

Det är också viktigt att på olika sätt underlätta möjligheten att förena familjeliv med karriär och arbetsliv. Kulturen på arbetsmarknaden och arbetsgivarens syn på föräldraskap, barn och familj är avgörande för föräldrarnas möjligheter att möta sina barns behov och att samtidigt förvärvsarbeta. Det är därför viktigt att skapa en kultur på

²⁴ Försäkringskassan. ”Barnhushållens ekonomi – Resultatindikatorer för den ekonomiska familjepolitiken 2015” Socialförsäkringsrapport 2015:4.

arbetsmarknaden där det är accepterat att småbarnsföräldrar går ner i arbetstid eller har flexibel arbetstid. Sverige står sig väl i det avseendet och det är viktigt att även fortsättningsvis slå vakt om ett familjevänligt arbetsliv. Det är också ett välkänt faktum att en hel del återstår innan mammor och pappor ses som likvärdiga föräldrar och likvärdig arbetskraft.

5.1 Jobbskatteavdrag för föräldrar

Barnfamiljer i Sverige upplever olika utmaningar och problem i sin vardag och de har olika önskemål och villkor. För en del familjer är bristen på arbete och en svag hushållsekonomi det stora bekymret. I andra familjer är ekonomin god, men stress och upplevd tidsbrist kan leda till psykisk ohälsa och kan sätta familjerelationerna under stor press. Genom att sänka skatten på arbete för föräldrar kan flera positiva effekter uppnås samtidigt. Drivkraften att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete stärks, vilket motverkar utanförskap och barnfattigdom. Men man skapar också möjligheter för föräldrar att använda det ökade ekonomiska utrymmet till att köpa tjänster eller gå ner något i arbetstid för att underlätta vardagslivet. Sänkt skatt gör att fler familjer får ökad makt över sin egen vardag.

Som förälder har man en ökad försörjningsbörda. Detta kompenseras till viss del av det generella barnbidraget men för att ytterligare förstärka barnfamiljers ekonomi, med tonvikt på familjer med svagare ekonomi, anser vi att föräldrar bör få behålla en större del av sin intjänade inkomst. Det ger även starkare incitament att gå från bidragsberoende till förvärvsarbete.

Vi föreslår att en skattereduktion mot förvärvsinkomster införs för föräldrar till barn 0–18 år. Skattereduktionen är fast per vårdnadshavare. Varje vårdnadshavare får en skattereduktion oavsett antal barn i hushållet och familjens sammansättning. Den ändras inte med förälderns inkomst som dock måste vara större än själva reduktionen dvs. 500 kr per månad. För föräldrar till barn mellan 0 och 3 år ska skattereduktionen gälla även på andra inkomster än förvärvsinkomster. Skattereduktionen för föräldrar införs stegvis med 250 kr per månad från 2017. Vi avsätter 5,8 miljarder kronor för detta ändamål under 2017. Från och med 2018 finansieras skattereduktionen fullt ut.

Ett jobbskatteavdrag underlättar familjebildning så att färre behöver avstå från barn av ekonomiska skäl. Dessutom skapar ett jobbskatteavdrag möjligheter för föräldrar att spendera mer tid med sina barn. Med större marginaler kan fler föräldrar välja att gå ned i arbetstid och därigenom få mer tid för familjelivet. Med större marginaler har också fler råd att köpa hushållstjänster eller för den delen resa på semester med sin familj.

Ett jobbskatteavdrag för föräldrar signalerar även att arbete och egen försörjning är det förväntade då barnen lämnat de lägre åldrarna. Då barnen är små ska det finnas goda möjligheter att stanna hemma för att ta hand om dem, men när de blir äldre är det rimligt att man återgår i arbete.

Kristdemokraterna vill värna barn och familjer som finns i en ekonomiskt utsatt situation. I första hand vill vi göra det genom att öka möjligheterna till inkomster från arbete, men det behövs också andra, fördelningspolitiskt motiverade, åtgärder. En reform med hög träffsäkerhet i detta avseende är att höja den barnrelaterade delen i bostadsbidraget som vi föreslår nedan.

5.1.1 Utökad rätt till föräldraledighet

Den lagstadgade rätten till ledighet för vård av barn är i dag kopplad dels till uttag av föräldrapenning och dels till barnets ålder inom ramen för föräldraledighetslagen. Rätt till tjänstledighet på heltid gäller upp tills barnet har fyllt 18 månader och rätt till deltid upp tills barnet har fyllt 8 år. Vi vill utöka rätten till ledighet för vård av barn genom att varje förälder får rätt till fem dagar årligen, upp tills barnet fyller 18 år. Dagarna kan inte överlätas och kan inte sparas till senare år. Genom jobbskatteavdraget för föräldrar utökas den ekonomiska möjligheten att vara tjänstledig utan lön exempelvis vid lov eller studiedagar.

5.2 Förbättringar för resurssvaga familjer genom höjt barnrelaterat bostadsbidrag

Kristdemokraterna vill fortsätta att prioritera de familjer som lever i ekonomisk utsatthet. Bostadsbidraget är det familjepolitiska stöd som bäst når barnhushåll med låg ekonomisk standard. Av de barnfamiljer som under 2013 fick bostadsbidrag var en övervägande del, 70 procent, ensamstående föräldrar. Bostadsbidraget är alltså av särskilt stor betydelse för ensamstående föräldrar som oftast är kvinnor. Dessa barnfamiljer lever under knappa ekonomiska omständigheter där pengar kan saknas till saker som julklappar, medicin, glasögon eller barnkalas.

För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin och därmed öka deras marginaler vill vi höja det särskilda bidraget för hemmavarande barn med 350 kronor per månad för ett barn, 425 kronor per månad för två barn och 600 kronor per månad för tre eller fler barn. Det gynnar de som bäst behöver det. Genom förbättringarna i bostadsbidraget får familjer med lägre inkomster ett stöd ända tills barnen blir 18 år. Vi avsätter därmed 700 miljoner kronor för vardera åren 2017–2020 för detta ändamål. Vi avvisar samtidigt regeringens förslag om ändrad inkomstgräns för bostadsbidrag samt höjt flerbarnstillägg.

5.3 Fritidspeng för barn i familjer med svag ekonomi

Cirka sju procent av Sveriges barn bor i hushåll som får ekonomiskt bistånd. Statistiken visar även att barn och unga i ekonomiskt utsatta familjer är underrepresenterade i organiserade fritidsverksamheter. Därför är det viktigt att de får samma förutsättningar att utöva fritidsaktiviteter som andra barn. Vi anser precis som Barnombudsmannen, Rädda Barnen, Föreningen Sveriges socialchefer och andra remissinstanser att regeringens borttagande av fritidspengen var fel väg att gå. Kristdemokraterna vill fortsätta med denna satsning för att stärka möjligheten för barn i dessa familjer att få en aktiv fritid. Vi avsätter därför 81 miljoner kronor för att fritidspengen ska återinföras.

5.4 Stärkt skydd för föräldrar och gravida i arbetslivet

Under alliansregeringens tid stärktes skyddet för föräldrar vad gäller diskriminering i arbetslivet. Det infördes bland annat ett missgynnandeförbud vid föräldraledighet, en regel om att uppsägning inte får ske under föräldraledigheten. Detta har varit en mycket viktig förändring, eftersom den signalerar att föräldraskap är viktigt och att det för både mammor och pappor ska vara möjligt att förena arbetsliv och familjeliv. Men det har

också medfört en minskning av antalet föräldralediga som sägs upp, enligt fackförbundet Unionen.²⁵

Trots lagändringen är missgynnande i samband med föräldraledighet fortfarande vanligt i arbetslivet, enligt Diskrimineringsombudsmannen (DO). Exempel på detta uppges vara uppsägningar eller hot om uppsägning, antalet anmälningar på denna diskrimineringsgrund har också ökat något de senaste åren.²⁶

Vi vill att en kartläggning genomförs av frågan om diskriminering eller missgynnande av föräldrar och gravida i arbetslivet. Uppdraget bör ges till DO som redan idag tar emot anmälningar och därmed har konkreta fall där diskriminering eller missgynnande har förekommit. DO bör därefter lämna förslag till tänkbara åtgärder för att stärka skyddet mot diskriminering av föräldrar och gravida i arbetslivet.

5.5 RUT-avdrag för läxhjälp och tvätteritjänster

RUT-avdraget, som infördes av alliansregeringen, har visat sig vara väldigt populärt. Väldigt många vanliga familjer använder sig av avdragsmöjligheten för att underlätta vardagen. Förra året använde sig drygt 668 000 personer av RUT-avdraget och uppgifter från 2013 visar att 68 procent av RUT-tjänstköparna då tjänade under 32 000 kronor per månad. Vid sidan om då att det skapat ganska många enklare jobb för inte minst utrikes födda.

Vänsterregeringen har i olika avseenden försämrat RUT-avdraget, exempelvis genom att halvera takbeloppet och minska antalet tjänster som avdrag medges för. Vi vill återställa detta, men också utveckla avdraget genom att även inkludera exempelvis tvätteritjänster som inte utförs i hemmet. Detta skulle tillsammans med jobbskatteavdrag för föräldrar definitivt underlätta vardagen för många familjer.

6 Adoption

Kristdemokraternas utgångspunkt är att vuxna inte har rätt till barn, däremot har barn rätt till föräldrar. I de fall då de biologiska föräldrarna av någon anledning inte kan ta hand om sitt barn är det viktigt att hitta en ny stabil familjemiljö där barnet kan få trygghet, omsorg och kärlek.

En adoption innebär att adoptivbarnet får rättslig ställning som barn till den eller dem som adopterar.

6.1 Adoptivförälders ålder vid adoption kan inte vara avgörande

I svensk lagstiftning finns det inte någon övre gräns för adoptivföräldrars ålder.

Däremot finns det allmänna råd utarbetade av Socialstyrelsen.

Det är inte enbart åldern som avgör adoptivföräldrars lämplighet. En adoption kräver alltid tillstånd av domstol. Domstolen prövar om den tilltänkta adoptionen är lämplig. Domstolens prövning föregås av en utredning hos socialnämnden. I utredningen granskas allt ifrån privatekonomi till sociala förhållanden, föräldrarnas eventuella

²⁵ Unionen. Länk: <http://unionenopinion.se/kommenterat/foraldrar-fortsatter-diskrimineras/>

²⁶ Antalet anmälningar på grund av missgynnande på grund av föräldraledighet var 57 under 2015 och 43 under 2013. Diskrimineringsombudsmannens årsredovisning 2015.

sjukdomar, sociala nät och arbetssituation. Det är rimligt att till detta lägga att hänsyn ska tas till ålderskillnaden mellan det tilltänkta barnet och den adoptionssökande istället för enbart till åldern hos den adoptionssökande. Fokus måste vara på att, så långt som möjligt, garantera det allra bästa för det barn som adopteras.

6.2 Höjt adoptionsbidrag

Enligt Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har adoptionsbidraget urholkats. När adoptionsbidraget infördes uppgick det till 50 procent av genomsnittskostnaden för adoption. Sedan 1997 är beloppet fast och höjdes senast under 2001 till 40 000 kronor. Det motsvarade då 40 procent av den genomsnittliga kostnaden för adoption. Sedan dess har kostnaderna, enligt ISF, ökat kraftigt på grund av ökade vårdkostnader, ökad kontroll av adoptionsverksamheten och längre vistelsetider för att hämta barnet.

Kristdemokraterna har sedan tidigare föreslagit en höjning av adoptionsbidraget för att i större utsträckning täcka de faktiska kostnaderna kring adoptionen och för att förhindra att ekonomiskt svaga grupper helt utestängs från möjligheten att adoptera. Vi välkomnar därför den föreslagna höjningen av adoptionsbidraget till 75 000 kronor som föreslås i budgetpropositionen.

6.3 Stöd för att söka sina rötter

Utländska adoptioner har förekommit i Sverige som en av samhället sanktionerad verksamhet sedan 1960-talet. Gruppen adopterade från utlandet är i dag cirka 50 000 personer. Ungefär hälften av dem är nu vuxna.

Att vara adopterad innebär att ha en ”dubbel bakgrund”. En del adopterade tänker knappt alls eller sällan på sitt ursprung, men för de flesta kommer, under olika perioder i livet, tankar och funderingar kring ursprung och rötter. En del gör en s.k. återresa till ursprungslandet för att lära känna landet, kulturen och människorna i stort. Några söker mer aktivt information om sin bakgrund, inte sällan med önskan om att träffa sin ursprungsfamilj. Enligt forskning söker hälften av de adopterade information om sin bakgrund. Rotlöshet och separationsångest (p.g.a. fler tidiga separationer i adoptionsprocessen) är något många adopterade kan behöva hantera. Att känna sina rötter, så långt det är möjligt, och söka sin bakgrund kan därför ge trygghet och inre välmående för många adopterade. Att unga adopterade är överrepresenterade vad gäller psykisk ohälsa är ett väl känt faktum.

Tidigare fanns det möjlighet inom ramen för adoptionsorganisationerna att hjälpa adopterade att söka sina rötter. Den kraftiga nedgången av antalet utlandsadoptioner, sedan början av 2000-talet, har inneburit färre tjänster och därmed mindre möjlighet för organisationerna att bistå med råd och stöd. På den tidigare Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, MIA, inrättades en tjänst för att svara på frågor om ursprung. Detta svarar dock inte upp till det behov som finns hos de adopterade; något som adoptionsorganisationerna har påtalat. Ansvaret är numera överflyttat till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFoF. De bör fullfölja detta arbete och dimensionera det så att de kan ge konkret hjälp med röttersökning samt möjlighet till information och stödsamtal.

7 Föräldrastöd

Familjepolitiken ska stödja familjen. Familjen är den grundläggande gemenskapen i samhället och därför ska familjebildning och familjesammanhållning underlättas och uppmuntras. Familjens integritet ska respekteras och föräldraansvaret ska tydliggöras och uppmuntras. Även om en parrelation ibland inte fungerar är det gemensamma ansvaret för barnet livslångt.

Familjesituationen har stor betydelse för människors välfärd, hälsa och trygghet. Konflikter i familjen påverkar barnens hälsa och därför är det viktigt med förebyggande åtgärder.

7.1 Föräldrastöd och föräldrautbildning

Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv. Det finns situationer då föräldrar upplever svårigheter i sitt föräldraskap eller har behov av stöd för att hantera nya situationer. Det offentliga ska inte ta över föräldrarnas roll. Däremot ska det offentliga erbjuda stöd och hjälp i föräldrarnas viktiga uppgift. Stöd till föräldrarna är också ett stöd till barnen.

En stor del av dagens föräldrastödinsatser fokuserar på de mindre barnen och nyblivna föräldrar. Detta är en riktig prioritering eftersom forskning talar till förmån för tidiga insatser. Samtidigt ser vi ökande problem med psykisk ohälsa och oro bland våra tonåringar. Även lite större barn och tonåringar är i behov av sina föräldrars tid och uppmärksamhet.

Det finns en efterfrågan bland föräldrar om att kunna få prata och rådgöra med någon om föräldrarollen och barnets utveckling. Det befintliga utbudet av stöd motsvarar inte detta behov, inte minst vad gäller stödet till föräldrar med tonårsbarn. Vi vill därför öka tillgången till föräldrautbildning genom att göra det obligatoriskt för kommunerna att erbjuda föräldrastödsprogram. Vi avsätter 76 miljoner kronor för detta ändamål till kommunerna per år under 2017–2020.

Folkhälsomyndighetens hälsoekonomiska beräkningar visar att det är kostnadseffektivt att satsa på föräldrastöd. Varje satsad krona på strukturerade föräldrastödsprogram ger två kronor tillbaka inom ett till två år. Även studier som två nationalekonomer genomfört för Idéer för livet visar på de såväl mänskliga som ekonomiska fördelarna med att satsa på tidiga insatser, fasta prioriteringar, långsiktighet och strukturell samverkan för att barn inte ska hamna i utanförskap. Föräldrarna är i detta sammanhang centrala, enligt författarna.

7.2 Familjerådgivning och familjerådgivningscheckar

Kristdemokraterna medverkade under regeringstiden 1991–1994 till förstärkt familjerådgivning och numera är varje kommun skyldig att erbjuda familjerådgivning. Sedan 2004 har, enligt Socialstyrelsens statistik, antalet ärenden och besök till familjerådgivningen ökat med 19–21 procent. Under 2015 besökte 63 000 personer den kommunala familjerådgivningen och 45 000 barn berördes av ärenden som påbörjades under samma år. Nästan hälften av samtalen handlade om att lösa problem i parrelationen.

Grundtanken med familjerådgivning är att skapa en verksamhet med låga trösklar dit människor med förtroende och i skydd av en absolut sekretess kan vända sig med sina

mest privata relationsproblem. Syftet är att bistå par så att de kan hantera sina konflikter, problem och krissituationer på sådant sätt att de vill fortsätta leva tillsammans. För dem som väljer att separera kan rådgivningen vara ett sätt att få hjälp med att hantera konflikter och att underlätta samarbete och ett gemensamt föräldraskap även om de lever på skilda håll. Det finns svensk forskning och utvärdering som visar att familjerådgivning har en positiv effekt på den självrapporterade kvaliteten i parförhållanden.

Enligt Socialstyrelsen visar studier att familjerådgivningen kan bidra till förbättrade parrelationer, ett funktionellt familjeklimat samt förbättrad hälsa. Satsningar på familjerådgivning och föräldrastöd är således bra sätt att främja familjestabilitet och att förbättra situationen för barnen. Familjerådgivning och föräldrastöd är förebyggande barnavårdsarbete.

Familjerådgivningen fungerar bäst i ett tidigt skede innan alltför stora lösningar uppstår. Familjerådgivningen måste därför avdramatiseras exempelvis genom att denna möjlighet introduceras på ett tidigt stadium. När ett par blir föräldrar för första gången vill vi därför att de får en gratischeck till familjerådgivningen som de kan nyttja om de vill eller har behov. Tillsammans med denna check ska information finnas som beskriver vad familjerådgivningen kan erbjuda. Vi avsätter 80 miljoner kronor för detta ändamål för vardera åren 2017–2020.

Eftersom familjerådgivningen är inriktad på att ge stöd i krissituationer är det viktigt att väntetiderna inte får vara allt för långa. Vi vill därför införa en familjerådgivningspeng som ger föräldrarna möjlighet att välja mellan privata och kommunala vårdgivare i flera kommuner. Valfrihetssystem finns i några kommuner som har lett till ökat antal familjerådgivare och således bättre tillgänglighet.

En annan viktig fråga ur ett tillgänglighetsperspektiv är avgifterna till familjerådgivningen. Enligt lagstiftningen får kommunerna ta ut avgifter men de bör läggas på en sådan nivå att de inte avhåller enskilda från att vända sig till den kommunala familjerådgivningen. Avgifterna varierar dock starkt mellan olika kommuner från helt avgiftsfritt till 500 kronor. Avgiften har sannolikt en inverkan på efterfrågan och därmed tillgängligheten, i synnerhet för familjer med lägre inkomster. För att sänka trösklarna till familjerådgivningen föreslår vi därför att kommunerna maximalt ska ta 300 kronor för ett besök hos familjerådgivningen. Det motsvarar en vanlig kostnad för besök hos en specialisläkare. Frågan bör utredas vidare.

8 Föräldraansvar när föräldrar inte lever tillsammans

Det går inte att undvika separationer och skilsmässor mellan föräldrar. Det finns förhållanden som inte fungerar där det bästa för alla inblandade parter är att föräldrarna går skilda vägar. Men föräldraskapet och ansvaret för barnen kvarstår även efter en separation. För barnet är det, i de allra flesta fall, det bästa att ha en relation till båda sina föräldrar även om de inte lever tillsammans. Forskningen är entydig – vårdnadstvister och svåra konflikter är aldrig gynnsamma för barn. Sett ur barnets perspektiv finns det starka skäl för att förebygga eller dämpa konflikter mellan separerande eller särlevande föräldrar.

8.1 Viktigt med samarbetsamtal

Vid separation eller skilsmässa är det viktigt att utifrån en helhetssyn på barnets situation ge föräldrarna hjälp och stöd att fatta beslut som sätter barnets bästa i främsta rummet. Tyvärr finns alltför många exempel på att föräldrarnas konflikter går ut över barnen. Enligt socialtjänstlagen är kommunerna skyldiga att erbjuda de föräldrar som så önskar möjlighet till samarbetsamtal. Syftet med samtalen är att underlätta samförståndslösningar så att föräldrarna kan lösa eventuella tvister utanför domstol samt att föräldrarna ska kunna enas i frågor om barnet och förbättra förmågan att samarbeta efter en separation.

Till skillnad från familjerådgivningssamtal ligger fokus i samarbetsamtalen inte på relationen i sig utan på parterna som föräldrar och på barnens situation.

Samarbetsamtalen är frivilliga och avgiftsfria för föräldrarna.

Idag inbegriper dessa samtal, efter ett förtydligande från alliansregeringen, mer ekonomiska frågor. Behovet av information, kunskap och stöd i dessa frågor är stort. Det är därför viktigt att de samarbetsamtal om vårdnad, boende och umgänge som oftast sker i familjerättens regi även behandlar ekonomiska frågor om barnet. Genom att erbjuda alla föräldrar ett samarbetsamtal vid separation är vår övertygelse att fler föräldrar kan få hjälp att hitta konstruktiva lösningar och se till barnets bästa istället för att frågan tas till domstol. Vi är även positiva till att Försäkringskassan får ett utökat uppdrag att stödja föräldrar i frågor om underhållsstöd och underhållsbidrag.

8.2 Fler bör komma överens om ekonomiska frågor vid en separation

Underhållsstödet infördes den 1 februari 1997 och ersatte då bidragsförskottet.

Underhållsstöd lämnas till särlevande föräldrars barn, till och med den månad då barnet fyller 18 år. Underhållsstödet är inte ett bidrag i vanlig ordning utan är tänkt som ett tillfälligt stöd. Staten tar över en förälders ansvar efter en separation där paret inte kommer överens om den gemensamma försörjningen av barnen. Stödet utbetalas av staten till boföräldern och sedan skall beloppet återbetalas av den bidragsskyldige.

Kristdemokraterna anser att underhållsstödet bör utformas så att det tydligt framgår att det i första hand är föräldrarna som har det ekonomiska ansvaret för sina barn. Enligt Särlevandeutredningen (SOU 2011:51) är det en stor del föräldrar som använder sig av underhållssystemet fast de inte egentligen har behov av det. Utredningen menar även att ekonomiskt utsatta barn till särlevande föräldrar skulle ha det betydligt bättre om föräldrarna frivilligt kommit överens om underhållsbidrag istället för det statliga underhållsstödet. Enligt beräkningar i Särlevandeutredningen skulle dessa barn i genomsnitt ha hela 1 000 kronor mer i månaden om föräldrarna istället för att få underhållsstöd kom överens om att själva reglera underhållet för barnet.

Kristdemokraterna vill att föräldrar ska få råd och stöd för att i större utsträckning komma överens om avtal om underhållsbidrag i stället för att reglera underhåll via underhållsstöd och därmed staten. Därför har vi i regeringsställning medverkat till att de samarbetsamtal som kommunerna är skyldiga att tillhandahålla även tar upp ekonomiska frågor rörande barnet. Men mer behöver göras och vi är vi positiva till att Försäkringskassan har fått ett utökat uppdrag att informera föräldrar i frågor om underhållsstöd och underhållsbidrag. Vi anser också att föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnens försörjning, inte staten. Därför är det bra att underhållsstöd

inte utgår, såvida inte särskilda skäl finns, om underhållsskyldig visar att denne under sex månader i följd återbetalar rätt belopp till Försäkringskassan. Denna lagstiftning måste dock följas upp så att den inte blir konflikt drivande och drabbar dessa barn ekonomiskt.

Underhållsstödet har nyligen höjts med 300 kronor per månad och nu föreslås även en höjning av underhållsstödet avseende äldre barn. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att förbättra den ekonomiska situationen för ensamstående med låga inkomster. Däremot anser vi inte att underhållsstödet är det bästa sättet att stärka ekonomin för ensamstående med låga inkomster. För att stärka ekonomiskt svaga barnfamiljer föreslår Kristdemokraterna istället att den barnrelaterade delen i bostadsbidraget höjs. Eftersom bostadsbidraget är en inkomstprövad förmån är det just de barnfamiljer som har det sämst ställt, varav 70 procent är ensamstående med barn, som får del av satsningarna.

8.3 Vårdnadsfrågor

8.3.1 Lagen om gemensam vårdnad

Barnets bästa ska alltid vara utgångspunkten när det handlar om hur vårdnaden ska delas upp mellan föräldrar efter en skilsmässa. Rättsförhållandet mellan barn och föräldrar regleras i föräldrabalken. De senaste decennierna har regelverket för när föräldrar separerar och föräldrarna inte kan komma överens om hur deras barn ska ha det, genomgått betydande förändringar.

De senaste större ändringarna i vårdnadsreglerna beslutades av riksdagen våren 2006 och trädde i kraft den 1 juli 2006. Syftet med ändringarna var framför allt att förstärka barnperspektivet i lagstiftningen. De innebar bland annat att betydelsen av barnets bästa kommer till klarare uttryck i lagen och att barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge. Socialnämnden och domstolen ska vid bedömningen av barnets bästa fästa särskild uppmärksamhet vid risken att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligen förs bort, hålls kvar eller annars far illa. Ändringarna innebar även att det har införts en generell skyldighet för domstolen att, om det är lämpligt, verka för samförståndslösningar i indispositiva tvistemål. Det betyder att domstolen, i mål om vårdnad, boende och umgänge, ska verka för att föräldrarna når en samförståndslösning som är förenlig med barnets bästa. Domstolen ska också kunna ge en medlare i uppdrag att försöka få föräldrarna att nå en samförståndslösning till barnets bästa.

Att antalet vårdnadsfall har ökat sedan 2006 är oroväckande eftersom barnen alltid är de som drabbas hårdast. Antalet vårdnadstvister som avgörs i domstol har i själva verket mer än fördubblats de senaste tio åren. Därför tillsatte alliansregeringen en utredning som skulle utvärdera 2006 års vårdnadsreform (dir. 2014:84). Utredaren ska även titta på olika samförståndslösningar som redan används exempelvis Trondheimsmodellen där tjänstemän med särskild barnkompetens från familjerätten tar aktiv roll i processen i syfte att öka barnperspektivet. Vi tycker att denna modell är väl värd att titta på. Utredningen ska redovisa sina slutsatser i oktober 2016. Kristdemokraterna avser att följa frågan noggrant.

Vi vill också att barnens rättigheter i en vårdnadstvist stärks genom rätten till ett juridiskt ombud. Alla yrkesgrupper inom rättsväsendet som möter barn ska utbildas.

8.3.2 Faderskapsbekräftelse och gemensam vårdnad före barnets födelse

Kristdemokraterna anser att det är angeläget att båda föräldrarna är delaktiga i barnets förhållanden och tar ansvar för barnet. Gemensam vårdnad spelar en stor roll när det gäller att utöka möjligheterna för barn att skapa en relation till båda sina föräldrar och att i vid mening främja barnets bästa. I de allra flesta fall är gemensam vårdnad ur barnets synvinkel en mycket bra vårdnadsform. Detta gäller oavsett om föräldrarna är gifta eller ogifta och oavsett om de bor tillsammans eller om de bor isär. Enligt Socialstyrelsens statistik anmäler också en mycket hög andel av de ogifta föräldrarna att de vill ha gemensam vårdnad, även de som lever isär.

För gifta föräldrar finns det idag en faderskapspresumtion. För sammanboende föräldrar finns det ett praktiskt hinder för faderskapspresumtion eftersom det inte finns någon helt entydig och för alla synlig markering för att ett samboförhållande föreligger. Men för föräldrar som inte är gifta, men som har fastställt att båda är föräldrar till barnet är det tämligen enkelt att ansöka om gemensam vårdnad genom registrering hos Skatteverket eller till socialnämnden i samband med faderskapsbekräftelsen.

Kristdemokraterna föreslår att bekräftelse av faderskapet ska kunna ske för ogifta som är överens om det, på samma sätt som i dag, redan under graviditeten.

8.3.3 Två vårdnadshavare – inte fler

Det förekommer att frågan om fler vårdnadshavare diskuteras. Kristdemokraterna tycker att det är viktigt och bra för barnen att ha nära relationer till andra vuxna än sina föräldrar såsom far- och morföräldrar, syskon till föräldrarna eller andra närstående. Det är dock inte detsamma som att ha flera vårdnadshavare. Vårdnadshavare beslutar i frågor som rör barnets personliga förhållanden till exempel om barnet ska utredas och behandlas, i vilken skola barnet ska gå eller var barnet ska bo. Vårdnadshavarna måste fatta viktiga beslut gemensamt. Att ha fler än två vårdnadshavare riskerar därför att öka antalet konflikter över olika beslut som ska fattas och att barnet därmed inte får sina behov tillgodosedda, exempelvis i fråga om sjukvårdande behandlingar. Det riskerar också att leda till ännu fler svåra vårdnadstvister, som redan idag är ett stort problem, och som påverkar barns hälsa och utveckling negativt.

När det gäller lagar och regelverk på familjepolitikens område anser Kristdemokraterna att det är barnens behov och rätt till sina föräldrar och sitt ursprung som ska vara utgångspunkten.

8.4 Vårdbidrag till båda föräldrarna när de lever isär

Vårdbidrag kan beviljas föräldrar som vårdar eller har merkostnader för ett barn med funktionsnedsättning eller sjukdom. Rätten till vårdbidrag bedöms utifrån det totala behov av särskild tillsyn och vård som barnet har när det bor eller vistas i hushållet. I dag kan endast en förälder beviljas rätt till vårdbidrag, oavsett om barnet bor helt eller växelvis i hushållet. Reglerna om vårdbidrag bör ändras så att de tar ökad hänsyn till att barnet kan bo eller vistas i mer än ett hushåll, och att barnets båda föräldrar i dessa fall kan vårda eller ha merkostnader för barnet.

Vårt förslag innebär att en förälder ska ha möjlighet att få vårdbidrag för de arbetsinsatser och merkostnader som behövs för att tillgodose barnets behov av särskild tillsyn och vård när barnet bor eller vistas i föräldrarnas hushåll, oberoende av insatser för

barnet i det andra hushållet. Förslaget är således inte att vårdbidraget ska delas lika mellan föräldrarna, detta skulle riskera att vara konflikt drivande.

Syftet är att öka föräldrarnas förutsättningar att ta ansvar för vård och omsorg om barnet under den tid barnet bor eller vistas hos honom eller henne. Det gynnar också barnets rätt till en nära och god kontakt med båda sina föräldrar.

Förslagets närmare utformning vad avser nivåer och villkor behöver dock utredas vidare.

8.5 Utred dubbel folkbokföring

Det går inte att vara folkbokförd på två adresser, vilket gör att ett växelvis boende inte avspeglas i folkbokföringsregistret. Av alla särlevande föräldrar har cirka en tredjedel barn som bor växelvis, det vill säga barnet bor lika mycket tid hos vardera föräldern. Andelen barn som bor växelvis har ökat mycket kraftigt sedan 1980-talet, men det framgår inte i folkbokföringen.

En enkätundersökning som Försäkringskassan genomfört visar att för endast 60 procent av barnen med särlevande föräldrar stämmer folkbokföringen överens med var barnet mestadels faktiskt bor. Detta är anmärkningsvärt eftersom de flesta analyser om hushållens sammansättning och situation, bland annat vad gäller ekonomisk standard, baseras på barnets folkbokföring. Exempelvis överskattas antalet barn som bor med ensamstående mamma. I de allra flesta fall där folkbokföring inte överensstämmer med var barnet bor mest, bor barnen växelvis. I dessa fall underskattas sannolikt barnens ekonomiska situation då pappans ekonomi inte räknas med i statistiken.

Det finns en stark upplevelse av orättvisa i gruppen vars barn bor växelvis då de familjeekonomiska stöden betalas ut till den förälder som har barnet folkbokfört hos sig. Till viss del kan dessa problem lösas med våra övriga förslag, men inte fullt ut.

Att barnen bara är folkbokförda på en adress innebär också att brev från myndigheter, sjukvård, skola med mera normalt sett bara skickas hem till folkbokföringsadressen. Den andra föräldern riskerar att missa viktig information, och i värsta fall undanhåller en förälder information för den andra.

Vi anser därför att reglerna för folkbokföring och för bidrag där folkbokföringen spelar roll ska ses över med inriktningen att minska risken för konflikter mellan föräldrarna.

8.6 Mer aktuell inkomst för underhållsskyldig

Den bidragsskyldige föräldern ska återbetala Försäkringskassan för utbetalt underhållsstöd. Återbetalningen baseras på inkomsten två år tillbaks i tiden. Om inkomsten har sjunkit sedan dess kan det ge stora ekonomiska problem. Enligt Kronofogdemyndigheten har många personer skulder för återbetalning av underhållsstöd.

Vi vill ge betalningsskyldiga föräldrar en möjlighet att få återbetalningen av underhållsstöd baserad på ett mer aktuellt inkomstunderlag i de fall inkomsten har förändrats mycket. Detta har tidigare avfärdats med att det riskerar att leda till att personer uppger en lägre inkomst än vad de sedan får och därmed hamnar i ännu värre skuldfällor än i dag. Även om det är ett hypotetiskt resonemang så kan förstås inte den risken uteslutas. För oss är det ändå en stor principiell skillnad mellan att bli skuldsatt

på grund av dagens orimliga regelverk och att bli det på grund av felaktiga inkomstuppgifter som den betalningsansvarige själv ansvarar för.

Andreas Carlson (KD)

Annika Eclund (KD)

Emma Henriksson (KD)

Caroline Szyber (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Mikael Oscarsson (KD)